

ТЕНДЕНЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

© У.В. Іванюк, 2014

Аграрний сектор є важливим елементом вітчизняної зовнішньої торгівлі, а наявність значного природно-ресурсного потенціалу забезпечує можливість ефективного формування експортного потенціалу та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Проблеми розвитку зовнішньої торгівлі аграрного сектору України та її експортно-імпоротної складової досліджували у своїх працях такі вчені як: А.А. Брояка, С.І. Дем'яненко, С.М. Кваша, Л.В. Клименко, І.В. Кобута, В.Я. Месель-Веселяка, С.О. Пашка, П.Т. Саблук, І.Н. Топіха, О.М. Царенко, О.М. Шпичак та ін. Проте в умовах сучасної світової інтеграції питання удосконалення механізмів регулювання зовнішньої торгівлі аграрного сектору та моніторинг тенденції зовнішньої торгівлі продукції аграрного сектору залишаються актуальними і потребують подальшого вивчення.

Значне збільшення експорту та імпорту України за період 2008-2013 рр. сталося на тлі значної відродження в сільськогосподарському виробництві (рис. 1).

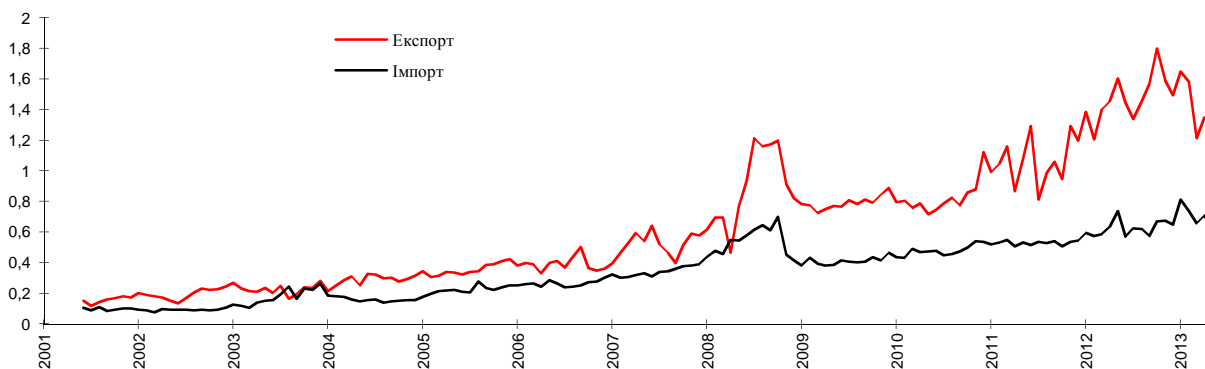

Рис. 1. Зовнішня торгівля сільськогосподарської продукції України (млрд дол США), 2001-2013 рр. *

Примітка: показники очищені від сезонності за допомогою методу Census X-11.

Джерело*: графічна інтерпретація автора за [1]

Такі фактори, як знецінення обмінного курсу, збільшення інвестицій (частково в результаті диверсифікації від виробництва сталі та інших галузях важкої промисловості), лібералізація торгівлі сільськогосподарською продукцією, спроби держави досягнути свого максимального виробництва в сільському господарстві, а також значні маркетингові зусилля є основними поясненнями щодо збільшення сільськогосподарського виробництва в цілому та його експорту, зокрема [2; 3; 4]. Крім того, слід згадати про використання нових технологій, зовнішніх ефектів та покращення інфраструктури.

Варто відзначити, що значне зростання сільськогосподарського виробництва в Україні за період 2008-2013 рр. досі продовжує тривати, незважаючи на макроекономічну нестабільність, викликану фінансовою кризою 2008-2009 рр. Тим не менш, все ще існують перешкоди для покращення зовнішньої торгівлі аграрного сектору, такі як: (I) низька продуктивність внаслідок неефективних методів виробництва та управління, (II) зневага питань сталого розвитку в галузі поновлюваних джерел енергії, (III) відсутність сучасних підприємств з переробки [2], (IV) відсутність належного доступу до фінансових ресурсів [4].

Структура ж агропродовольчого торгових потоків між Україною та її торговельними партнерами як і раніше переважно міжгалузєва, що свідчить про потенційно високі витрати регулювання в обсязі та географічній структурі торгових потоків [5]. Перешкодою на сьогодні залишається використання експортних обмежень, як це було протягом часу різкого зростання цін 2007/08 та 2010/11 [6], хоча це відбулося на тлі зростання цін на продовольство, що створило складну макроекономічну і соціальну проблему [7].

Покращення стану зовнішньоторговельної діяльності аграрного сектору України буде можливим та важливим після вирішення згаданих вище перешкод. Важливою передумовою удосконалення експортно-імпорتنих операцій є коригування держаної політики на експорторієнтовану аграрну модель трансформаційної економіки. Це сприятиме зміцненню конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції, стимулюватиме збільшення внутрішнього та зовнішнього попиту, та забезпечуватиме продовольчу безпеку України.

1. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: lib.kneu.edu.ua/ua/elektr_res/irkneu/. 2. Market Survey: Opportunities for the Oilseed Market in Ukraine, 2011. Agentschap NL. 3. Ukraine: Agriculture and Trade Background Policy Note, 2012, FAO Agriculture and Trade Policy Background Note. Date Views 15.02.2014 www.fao.org/fileadmin/templates/est/meetings/wto. 4. World Bank, 2008. Competitive agriculture or state control: Ukraine's response to the global food crisis, Washington: World Bank. Date Views 15.02.2014 www.siteresources.worldbank.org/INTUKRAINE/Resources. 5. Luka, O., Levkovich, I., 2004. Intra-Industry Trade in Agricultural and Food Products: The Case of Ukraine, Halle: Institute of Agricultural Development in Central and Eastern Europe, Discussion Paper No. 78. 6. Anania, G. Agricultural Export Restrictions and the WTO: What Options do Policy-Makers Have for Promoting Food Security? ICTSD Programme on Agricultural Trade and Sustainable Development, Geneva: International Centre for Trade and Sustainable Development, Issue Paper No. 50. 7. Fidan H., 2006. Impact of the real effective exchange rate (Reer) on Turkish agricultural trade. International Journal of Human and Social Sciences, 1: 70–82.